

«فرهیختگان» کاهش علاقه به رشته‌های غیرپزشکی در سال‌های اخیر را بررسی می‌کند

قهر داوطلبان از رشته‌های وزارت علوم چگونه رقم خورد؟

امین خلیق

روزنامه‌نگار

یکی از موضوعاتی که از ابتدای برنامه عصر جدید جلب توجه کرد، درخشش محمد زارعی بود؛ نوجوانی که ترجیح داده به سمت علائقش برود تا آن‌که بخواهد در سیستم آموزشی درگیر درس‌هایی شود که به قول او فایده‌ای برایش ندارند. حضور او در تلویزیون و درخشش او، دوباره نگاه‌ها را به سمت سیستم آموزشی کشور سوق داد. هرچند بیشتر انتقادات پس از دیدن زارعی به سمت آموزش و پرورش کشیده شد، اما آموزش عالی و وزارت علوم نیز از این انتقادات بی‌بهره نماندند، انتقاداتی که سال‌هاست به خاطر افزایش بیکاری و ناآرامی‌ا، دانشگاه‌ها برای برطرف کردن مشکلات کشور با آن روبه‌رو هستند. به نظر می‌رسد بازار عرضه و تقاضا به هم خورده است و حال دیگر این داوطلبان ورود به دانشگاه‌ها هستند که تمایلی برای ورود به سیستمی که امیدی به خروجی آن ندارند و ترجیح می‌دهند سرنوشت خود را در جایی جز رشته‌های وزارت علوم دنبال کنند.

کاهش ۳۵ درصدی

دانشجویان فنی و مهندسی

آمار دانشجویان در سال‌های اخیر نشان دهنده تغییرات مهمی در روند تحصیلات تکمیلی کشور است. در سال تحصیلی ۹۲-۹۳ تعداد کل دانشجویان ایران در بیشترین حد خود یعنی چهار میلیون و ۸۰۳ هزار و ۳۷ نفر بوده است. از این جمعیت، تعداد ۲۴۸ هزار و ۸۰۲ نفر پزشکی، دو میلیون و ۱۴۹ هزار و ۵۸ نفر علوم انسانی، ۲۹۰ هزار و ۶۶۸ نفر علوم پایه، یک میلیون و ۵۷۷ هزار و ۳۳۱ نفر فنی و مهندسی و ۲۳۶ هزار و ۹۷۳ نفر در رشته‌های کشاورزی و دامپزشکی تحصیل کرده‌اند. اما از سال تحصیلی ۹۳-۹۲ با کاهش جمعیت دانشگاهی روبه‌رو بوده‌ایم، به‌صورتی که جمعیت کل دانشجویان کشور در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ به سه میلیون و ۶۱۶ هزار و ۱۱۴ نفر می‌رسد و در کمتر از پنج سال سیستم آموزشی کشور بیش از یک میلیون نفر از جمعیت دانشجویان درحال تحصیل خود را از دست داده است. این

کاهش جمعیت به صورت ناهمگون و بیشتر برای رشته‌های غیرپزشکی رخ داده است. درحالی که جمعیت دانشجویی کشور در سال ۹۷-۹۶ نسبت به سال ۹۲-۹۳ بیش از هفت درصد کاهش داشته است، رشته پزشکی تنها کاهش ۲/۷ درصدی از دانشجویان را تجربه می‌کند. این درحالی است که می‌توان این تغییرات اندک را نتیجه سیاست‌ها یا تغییرات کوتاه‌مدت در تصمیمات دانشگاهی دانست، چرا که در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ میزان جمعیت دانشجویی کشور حتی افزایش جمعیتی ۱/۱ درصدی را تجربه کرده و جمعیت آن به ۲۵۱ هزار و ۷۲۲ نفر یعنی بیشترین حد خود در ۳۰ سال اخیر می‌رسد. در کنار تغییرات اندک گروه پزشکی بیشترین کاهش جمعیت دانشجویان محصل را می‌توان در رشته کشاورزی و دامپزشکی با کاهش ۴۱/۳ درصدی دیده، پس از آن، گروه‌های فنی و مهندسی با ۳۴/۸ درصد، علوم پایه با ۲۵/۴ درصد و علوم انسانی با ۲۱/۱ درصد بیشترین کاهش را در گروه‌های جمعیتی خود تجربه کرده‌اند.

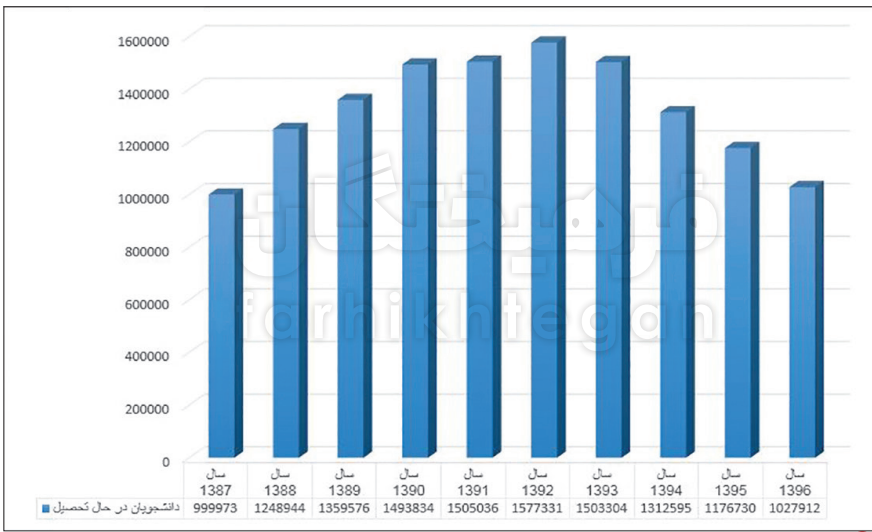
کاهش ۲۴ درصدی جمعیت دانشجویان کشور در این سال‌ها درحالی است که تنها ۱۴ درصد از داوطلبان کنکور سراسری بین سال‌های ۹۲ تا ۹۶ کاهش پیدا کرده است و این موضوع نشان دهنده تغییر علایق داوطلبان برای تحصیل در رشته‌های وزارت علوم است، چرا که جمعیت دانشجویان وزارت بهداشت تغییر نکرده است.

بیکاری اولین دلیل فرار از رشته‌های غیرپزشکی

اولین دلیل برای عبور از رشته‌های فنی و مهندسی، علوم پایه و علوم انسانی را می‌توان ناشی از افزایش ناامیدی نسبت به آینده شغلی این رشته‌ها دانست. نگاهی به رشته فنی و مهندسی نشان می‌دهد طی ۱۰ سال اخیر بیکاری در این گروه درسی ۱۷۶ درصد رشد داشته و جمعیت بیکار فارغ‌التحصیلان فنی و مهندسی از ۱۱۷ هزار و ۷۱۷ نفر بیکار در این رشته به ۲۲۵ هزار و ۴۳۷ نفر در سال ۹۶ رسیده است. این درحالی است که رشته‌های علوم انسانی نیز وضعیت خوبی در این سال‌ها نداشته‌اند؛ برای مثال بیکاری در رشته حقوق، رشته

مقایسه تعداد دانشجویان رشته‌های مختلف در ۷ سال اخیر					
سال	پزشکی	علوم انسانی	علوم پایه	فنی مهندسی	کشاورزی و دامپزشکی
۱۳۹۰-۱۳۹۱	۱۹۴۲۵۸	۱۹۸۷۸۴۲	۳۱۶۹۴۰	۱۴۹۳۸۳۴	۲۶۲۰۷۹
۱۳۹۱-۱۳۹۲	۲۱۹۳۳۰	۱۹۲۸۶۵۲	۲۹۵۲۲۸	۱۵۰۵۰۳۶	۲۵۲۰۰۴
۱۳۹۲-۱۳۹۳	۲۴۸۸۰۲	۲۱۴۹۰۵۸	۲۹۰۶۶۸	۱۵۷۷۳۳۱	۲۳۶۹۷۳
۱۳۹۳-۱۳۹۴	۲۴۶۱۰۵	۲۱۸۷۷۴۵	۲۶۲۰۲۰	۱۵۰۳۳۰۴	۲۱۸۰۰۷
۱۳۹۴-۱۳۹۵	۲۴۷۴۶۸	۲۰۰۳۵۹۳	۲۵۵۰۵۶	۱۳۱۲۵۹۵	۱۸۸۶۳۲
۱۳۹۵-۱۳۹۶	۲۵۱۷۲۲	۱۹۱۲۰۶۳	۲۴۱۰۳۳	۱۱۷۶۷۳۰	۱۶۰۳۲۰
۱۳۹۶-۱۳۹۷	۲۴۱۹۵۴	۱۶۹۴۵۲۵	۲۱۶۶۷۹	۱۰۲۷۹۱۲	۱۳۸۹۳۴
درصد تغییرات	۲۴/۵٪افزایش	۱۵٪کاهش	۳۲٪کاهش	۳۱٪کاهش	۴۷٪کاهش

ماخذ: سالنامه آماری کشور

تغییرات دانشجویان رشته‌های فنی و مهندسی

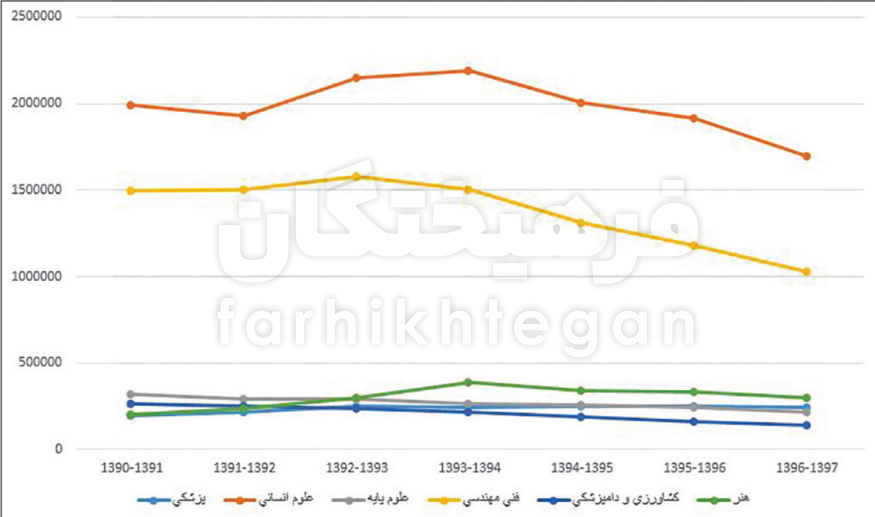
پرطرفدار علوم انسانی در ۱۰ سال اخیر رشدی ۴۶۹ درصدی داشته است. همین موضوع باعث شده در کنار افزایش بیکاری، تمایل به تحصیل در رشته‌های تحت‌نظر وزارت علوم کاهش یابد و به تبع افزایش بیکاران، در نتیجه داوطلبان از خیر درس خواندن در این گروه‌های درسی بگذرند.

تضعیف روند علمی

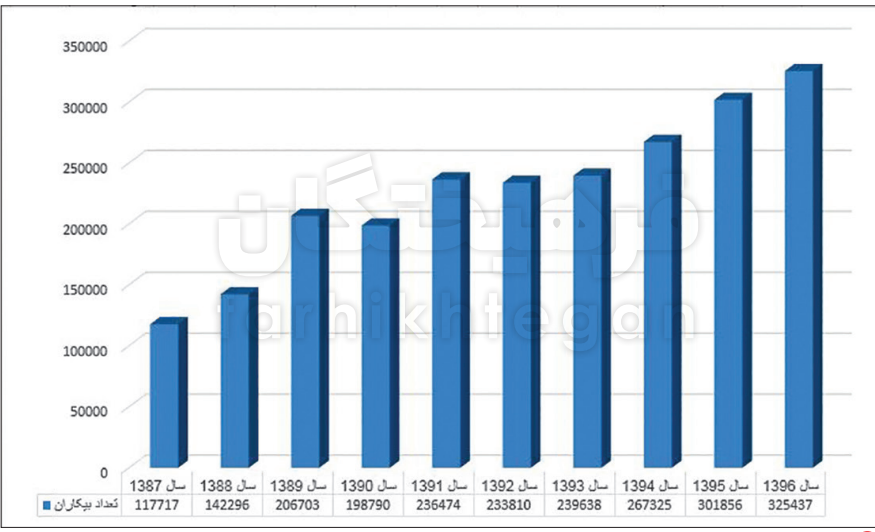
با فرار نخبگان به علوم پزشکی

یکی دیگر از مشکلاتی که باعث قهر دانشجویان با وزارت علوم شده، اشکال در سیستم آموزشی این وزارتخانه است، جدایی صنعت و دانشگاه و تفکیک این دواز یکدیگر در کنار پرداختن صرف به مسائل نظری باعث شده رشته‌های این دانشگاه‌ها نتوانند بازار کار مطلوب خود را به‌وجود بیاورند و به دلیل فاصله این دانشگاه و جامعه از یکدیگر عملاً سوال‌های جامعه از دانشگاه‌بی‌پاسخ مانده است. همین موضوع را می‌توان نتیجه‌فرار نخبگان از دانشگاه‌های وزارت علوم به سمت وزارت بهداشت دانست. تغییر رشته دانشجویان دانشگاه‌های پرترو سرنوشت افرادی مانند محمد احمدی رتبه ۲ منطقه ۳ رشته ریاضی در کنکور ۹۱ و دانشجوی مهندسی برق دانشگاه صنعتی شریف که در نهایت ترجیح می‌دهد پس از چهار سال به دنبال قبولی پزشکی، در کنکور تجربی شرکت کرده و رتبه اول این گروه را کسب کند؛ یکی از این نمونه‌هاست. احمدی پیرامون سیستم آموزشی و جدایی دانشگاه و جامعه از یکدیگر در گفت‌وگویی می‌گوید: «انزوای مهندسی و ارتباط مردمی و اجتماعی محدود آن، برای من تا حدی عذاب‌آور بود». این نوع تصمیم‌گیری البته محدود به احمدی نبوده است و در این سال‌ها بارها از شرکت نخبگان فنی کشور در رشته‌های تجربی شنیده‌ایم.

گروه‌های علوم پایه نیز در این سال‌ها با کاهش ۲۵/۴ درصدی جمعیت دانشجویی خود نگرانی‌هایی را برای کند شدن روند علمی کشور به وجود آورده است. علوم پایه که به‌عنوان لوکوموتیو علم شناخته می‌شود در ایران به دلایل مشکلات دانشگاه‌ها رشته‌ای بدون کارکرد شناخته می‌شود. نگرانی‌ها از آینده علمی کشور به سبب کم شدن علایق دانشجویان

مقایسه تعداد دانشجویان رشته‌های مختلف در ۷ سال اخیر

تعداد بیکاران رشته‌های فنی و مهندسی در سال‌های اخیر

کارنامه علمی دانشگاه ارومیه در سال ۹۷

۹۶۱

تعداد مقالات داخلی منتشر شده

۹۶۲

تعداد مقالات بین‌المللی منتشر شده

۴

تعداد کل ژورنال‌ها

۱

تعداد همایش‌های برگزار شده

۱۴۵

تعداد دانشجویان

۱۴۸

تعداد اساتید دانشگاهی

تعداد نشست‌های علمی برگزار شده

درخواست یک تشکل دانشجویی برای تغییر نام خیابان منوچهری

د فتر تحکیم وحدت به مناسبت سالروز شهادت رئیسعلی دلواری طی نامه‌ای از رئیس و اعضای شورای شهر تهران خواست نام خیابان منوچهری را که مقابل در سفارت انگلیس قرار دارد به نام شهید رئیسعلی دلواری تغییر دهد. در بخشی از این نامه آمده است: «همان‌طور که مستحضر هستید روز ۱۲ شهریورماه سالروز شهادت بزرگمرد مبارز مشروطه شهید رئیسعلی دلواری است. شخصیتی که جانانه و مردانه مقابل نفوذ و تجاوز انگلستان از جنوب ایران در زمان جنگ جهانی اول ایستاد و در این راه به شهادت رسید، به همین منظور از شما و نمایندگان محترم شورای اسلامی شهر تهران خواستاریم خیابان منوچهری را که مقابل در سفارت انگلیس خبیث قرار دارد در سالروز شهادت این بزرگمرد به نام شهید رئیسعلی دلواری تغییر داده تا نام این بزرگمرد برای همگان یادآور جنایات انگلیس خبیث و فرهنگ ایستادگی و مقاومت باشد.»

جزئیات ثبت‌نام دوره‌های بدون آزمون

حسین توکلی در گفت‌وگو با ایسکانیوز با اشاره به ثبت‌نام بدون آزمون کنکور سراسری اظهار کرد: «ثبت‌نام و انتخاب رشته برای پذیرش دانشجو در رشته‌های تحصیلی که پذیرش در آنها صرفاً براساس سوابق تحصیلی (معدل کتبی دیپلم) صورت می‌گیرد، منحصر به صورت اینترنتی از دوشنبه ۲۰ اسفند ۹۷ آغاز شد. ثبت‌نام و انتخاب رشته در این آزمون در پنجشنبه ۲۸ شهریور ۹۸ به پایان می‌رسد.» او ادامه داد: «تا نهم شهریورماه، ۱۹۰ هزار و ۷۰۲ داوطلب در دوره‌های بدون آزمون کنکور سراسری ثبت‌نام کرده‌اند.» مشاور عالی سازمان سنجش آموزش کشور گفت: «ظرفیت پذیرش دانشجو در آزمون تحصیلی ۹۸ برای رشته‌های تحصیلی که پذیرش آنها براساس سوابق تحصیلی (معدل کتبی دیپلم) صورت می‌گیرد، ۵۹۶ هزار و ۸۸ نفر است.»

شروط ثبت‌نام بورسیه‌های بالاتکلیف

هیات عالی جذب شورای عالی انقلاب فرهنگی جزئیات ثبت‌نام بورسیه‌های بالاتکلیف در فراخوان شهریورماه ۹۸ را به شرح زیر اعلام کرد: «راتیه‌هایی که در مقطع دکتری دانش آموخته شده‌اند، می‌توانند فرم فراخوان بورسیه را تکمیل کنند. راتیه‌هایی که دارای حکم بورس و مدرک دکتری هستند نیز می‌توانند فرم فراخوان بورسیه‌های شهریور ۹۸ را تکمیل کنند. دانشجوی درحال تحصیل نباید فرم را پر کند. اسامی راتیه‌ها به اداره کل بورس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای تایید ارسال می‌شود و عدم تایید اداره کل بورس عدم پیگیری را به دنبال خواهد داشت. راتیه‌هایی که سن آنها در زمان فارغ‌التحصیلی دکتری پایین‌تر از ۴۰ سال باشد می‌توانند فرم مذکور را تکمیل کنند. راتیه‌هایی که معدل کارشناسی بالاتر از ۱۴ و کارشناسی ارشد بالاتر از ۱۶ دارند نیز می‌توانند ثبت‌نام کنند. معدل راتیه‌ها فرمت پیش‌فرض مانند ۱۸/۰۵ وارد کرده و برای نوشتن در قسمت‌های متنی مانند نام، نام خانوادگی و... حتماً زبان ویندوز را روی فارسی تنظیم کنند.»